

ÖZLEM DENİZMEN

CEBİNDE MUCİZE YARAT

İster memur ol, ister milyoner
**parasını yöneten,
hayatını yönetir!**

DESTEK YAYINLARI: 217
KİŞİSEL FİNANS : 1

CEBİNDE MUCİZE YARAT / ÖZLEM DENİZMEN

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Editör: Ayten Koçal

Son Okuma: Aslı Bahşi

İllüstrasyonlar: Cahit Çelikel

Kapak ve Sayfa Tasarım: İlknur Muştu

Destek Yayınları: Şubat 2012

1.-10. Baskı: Nisan 2012

14.-19. Baskı Mayıs 2012

20.-21. Baskı: Mart 2013

23. Baskı: Kasım 2013

24. Baskı: Ekim 2014

25. Baskı: Şubat 2015

26. Baskı: Nisan 2015

27. Baskı: Aralık 2015

28. Baskı: Mayıs 2017 (500 Adet)

29.-30. Baskı: Aralık 2017

31.-32. Baskı: Şubat 2018

33. Baskı: Mayıs 2019

34. Baskı: Mayıs 2020

Yayıncı Sertifika No: 13226

ISBN 978-605-4607-16-7

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42 – Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com – info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

facebook.com/paradurumu

twitter.com/paradurumutv

twitter.com/ozlem_denizmen

Deniz Ofset – Nazlı Koçak

Sertifika No. 40200

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

ÖZLEM DENİZMEN

CEBİNDE MUCİZE YARAT

İster memur ol, ister milyoner
parasını yöneten,
hayatını yönetir!

Bu kitabın içerdiği bilgiler, faiz ve düzenlemeler Nisan 2019 tarihinde geçerli olan oran ve uygulamaları içermektedir.

Her şeyde olduğu gibi, kişisel para yönetimi konularında da tek bir doğru yok. Doğrular var. Bunlar da kişinin karakteri, tecrübeleri, beklentileri, hedeflerine göre farklılaşabilir. Ben bu kitapta sizinle tüm dünyada kabul gören temel bilgileri ve tavsiyeleri paylaştım. Her zaman son karar sizin.

Özlem Denizmen Kimdir?

İşkadını, sosyal girişimci, TV programcısı, konuşmacı, yazar ve anne. Hayatın bütününe bir eğitim olduğuna inanan Özlem Denizmen, lisans eğitimini Cornell Üniversitesi Endüstri İşletmeciliği bölümünde tamamladı. Sonra, MIT Sloan School of Management'ta MBA (Finans) yüksek lisans yaptı. Ayrıca, Stanford'da "Pazarlık", GE Crotonville Merkezi'nde "Liderlik", Harvard Business School'da "İleri Seviye Yönetim", Harvard Üniversitesi Kennedy School of Government'ta "21. Yüzyıl Kamu Politikaları Liderliği" programlarını bitirdi.

İş hayatına 1994 yılında ABD'de başladı. Çalışma hayatının temeli "finansal planlama" olan Denizmen, ilk olarak "Finansal Analist" olarak Merrill Lynch Yatırım Bankası'nda görev aldı. Ardından Türkiye'ye dönerek iş hayatına Garanti Yatırım Bankası'nda devam etti. 2000'den bu yana Doğu Grubu'nda Bütçe Planlama, Strateji, İş Geliştirme, Yatırımcı İlişkileri başta olmak üzere çeşitli görevler üstlendi. Halen Doğu Holding Yönetim Kurulu Başkan Danışmanlığı ve Doğu Otomotiv Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini sürdüren Denizmen, dünya çapında "sürdürülebilirlik" alanında otorite ve standartları belirleyen kuruluş Reporting Initiative'in (GRI-Küresel Raporlama Girişimi) Türkiye'den seçilmiş ilk ve tek Yönetim Kurulu üyesidir.

Denizmen, liderlik ettiği sosyal sorumluluk ve eğitim projeleriyle ülkemizde finansal okuryazarlığın ve kadının ekonomik güçlenmesine öncülük eden bir gönül elçisidir. 2010 yılında Türkiye'de, temeli finansal okuryazarlığa dayanan, "Para Durumu" sosyal girişimini başlatmıştır. "Para Durumu" markası altında, eğitim, medya, televizyon, akademi, kamu, özel sektörü de dahil eden birçok projeye imza atan Denizmen, toplum ile sürekli bire bir temastadır. TV programları, gazete ve dergi yazıları, katıldığı radyo-TV programları ile her hafta milyonlara ulaşmaktadır. Aktif olarak Türkiye'nin dört bir yanında verdiği seminerler ve bire bir görüşmeler ile halkımıza para yönetimi ile ilgili çözümler önerip yol göstermekte ve gelişmelerini takip etmekte, özellikle kadınlarımızın eğitim ve bilinçlenmesini önemsemektedir.

Özlem Denizmen, finansal okuryazarlık hareketinin sürdürülebilir olması amacı ile 2012 yılında Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği'ni (FODER) kurmuştur. Denizmen, 2012-2019 yılları arasında derneğin kurucu başkanlığını yürütmüş olup, 2019 itibarıyla görevine FODER Danışma Kurulu Başkanı olarak devam etmektedir.

Denizmen, sivil toplum, girişimcilik, işkadınlığı ve liderlik konularında önemli birçok ödülün sahibi oldu. Bazıları:

- Dünya Ekonomik Forumu (WEF) 2011-YGL "Genç Küresel Lider"
- OBAMA Beyaz Saray Girişimcilik Zirvesi'ne katılan 5 Türk'ten biri
- Amerikan Türk Cemiyeti 2011-"Genç Cemiyet Lideri"
- Toplum Gönüllüleri Vakfı 2011-"Yılın Gönüllüsü"
- T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2011 -"Tüketici Bilinçlendirme Medya Özel Ödülü"
- Uluslararası İş ve Meslek Sahibi Kadınlar Derneği 2012-"Sosyal Girişimcilikte Yılın Başarılı Kadını"
- Borsa İstanbul 2013-"Türkiye'nin Önde Gelen Liderleri Ödülü"
- Altın Pusula 2014-"Kurumsal Sosyal Sorumluluk Eğitim Kategorisi"
- International CSR Excellence Award 2016-500.000 ilkököl çocuğuna erişen "3 Kumbara Finansal Okuryazarlık Eğitim Programı"
- The Stevie Awards 2016-Avrupa'da Yılın Sosyal Sorumluluk Projesi-"3 Kumbara Finansal Okuryazarlık Eğitim Programı"

Özlem Denizmen, evli ve iki çocuk annesidir.

İÇİNDEKİLER

PARA DURUMU	11
MONEYE.....	11
GİRİŞ.....	13
MARS'TA PARANIN ANLAMI YOK	15
BÖLÜM 1	
TRENDE KONDÜKTÖR OLMAK.....	25
PARASINI YÖNETEN HAYATINI YÖNETİR	27
PARANIZIN TEK PATRONU VAR, O DA SİZSİNİZ!	31
BÖLÜM 2	
HAYALLERE GİDEN YOLDA İLK ADIM	37
BÜTÇE	39
İSTEK Mİ, İHTİYAÇ MI?	45
PORTAKALI SOYDUM.....	49
MUTLU MUTFAK BÜTÇESİ	57
TATİLİMİZİ PLANLAYALIM, HUZURU YAKALAYALIM.....	63
ÖZEL BİR PARA DURUMU: ANİ PARA	67
VEREN EL BOŞ KALMAZ!	71
BÖLÜM 3	
HARCAYACAĞIZ TABİİ...	77
PARA HARCARKEN BİRİKİR.....	79
10 SANİYE TESTİ.....	83
HAYDİ GARDIROP, HOOOP DİYETE...	87
ALIŞVERİŞ KARAKTERİ TESTİ.....	93
GARSON BEY, HESABI KİM ÖDEYECEK?.....	99
ÖNCE “SEN” SONRA “ŞEYLER”	105

BÖLÜM 4

PEMBE PANJURLU EVİM	107
“PARA DURUMU HAFİYESİ” GİBİ ARAŞTIRIN!.....	109
EV KREDİSİNİ YENİLEMELİ Mİ?	115
ALSAM MI, KİRALASAM MI?.....	119

BÖLÜM 5

ONUN ARABASI VAR	129
ONUN ARABASI VAR.....	131
BAYİYE GİTMEDEN ÖNCE	133
BAYİ ZİYARETİ TÜYOLARI.....	135
YAKIT TASARRUFU İPUÇLARI.....	137

BÖLÜM 6

TASARRUF KUŞLARI	143
PARA AVI.....	145
DÜZENLİ PARA AVI: GELİN BERABER AVA ÇIKALIM	147
EVİN ENERJİ FATURASINI YÜZDE 50 İNDİRMEK ELİNİZDE... ..	149
GÜNDELİK PARA AVI	155

BÖLÜM 7

BORÇ YÖNETİMİ	157
HER BORÇ ÖDENİR	159
BORÇLARI KÖKÜNDEN KURUTMAK	163
EŞ DOST BORCU	169
SİHİRLİ LİSTE YAPARAK BORÇ KAPATMAK.....	177
ZOR KARAR ANI	181

BÖLÜM 8

İHTİYAÇ KREDİSİ	185
BANKA KREDİSİ ALIRKEN HANGİ EVRAK VE RUH HALİ LAZIM?	187
İHTİYAÇ KREDİSİ ALMANIN PÜF NOKTALARI	189

ÖDEYEMİYORUM, BAŞIMA NE GELİR?.....	193
BİRİLERİ BİZİ GÖZETLİYOR!.....	197
BÖLÜM 9	
KREDİ KARTI EHLİYETİNİZ VAR MI?	203
KREDİ KARTI EHLİYETİNİZ VAR MI?	205
BÖLÜM 10	
BANA OLMAZ DEMEYİN:	
YUVANIZI, KENDİNİZİ VE SEVDİKLERİNİZİ KORUYUN.....	215
EN BÜYÜK YATIRIMINIZI KORUYUN.....	217
SEVDİKLERİNİZİ GÜVENCE ALTINA ALIN.....	221
KENDİNİZİ DÜŞÜNÜN.....	225
BÖLÜM 11	
KÜPÜ AKARKEN DOLDURUN.....	233
GELİN BİRİKİM PLANI YAPALIM.....	235
KENDİMİZİN BİLE UNUTTUĞU PARA:	
ACİL DURUM FONU.....	241
BANKADAN KREDİ ALIP BİRİKİM YAPABİLİR MİYİM?	247
BÖLÜM 12	
AZICIK PARAM VAR, NE YAPSAM?.....	251
TEMBEL PARA YERİNE ÇALIŞKAN PARA.....	253
TUTMAYIN BENİ, YATIRIM YAPACAĞIM	257
1 KURUŞLA MİLYONER OLMANIN FORMÜLÜ	261
ZENGİN OLMAYA GİDEN YOL:	
WARREN BUFFETT KURALLARI.....	265
ALSAM ALSAM NE ALSAM?.....	267
HİSSE.....	271
BORSA YATIRIM FONLARI (BYF).....	279
ALTIN.....	283
DOĞAL KAYNAKLAR.....	287

DÖVİZ	289
KAYBETTİRMEYENLER	291
BÖLÜM 13	
FAİZSİZ BANKACILIK	307
FAİZSİZ GETİRİ	309
FAİZ ÖDEMEDEN EV, ARABA ALMAK	311
BÖLÜM 14	
KENDİ İŞİMİ KURMAK İSTİYORUM	315
KENDİ İŞİMİ KURMAK İSTİYORUM	317
FİKRİM VAR SERMAYEM YOK, NEREDEN PARA BULABİLİRİM?	321
YEMEK PİŞİREBİLEN, İŞ KURABİLİR	329
“ALO, 1.000 LİRA VERİN, İŞ KURUYORUM”	333
BÖLÜM 15	
EVLİLİK VE PARA	339
PEMBE VE MAHMUT’UN KÜÇÜK HİKÂYESİ	341
MÜSTAKBEL EŞİNİZLE PARA DURUMUNUZU KONUŞMAK	345
TATLI DİL “PARA”YI DELİĞİNDEN ÇIKARIR... ..	347
İKİ GÖNÜL BİR AMA BÜTÇE SEYRAN DEĞİLSE.....	355
BÖLÜM 16	
AĞACI YAŞKEN EĞMEK	361
ÇOCUKLARIMIZIN PARA EĞİTİMİ.....	363
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE TAVSİYELER: HAYATA 1-0 ÖNDE BAŞLAYIN	377
SON SÖZ.....	383
BU KİTAPTA KULLANILAN KAYNAKLAR.....	389

Para Durumu

Para Durumu sosyal bir girişim. Amacı, ülkemizdeki bireysel para kullanım bilincini artırmak. Tüm bireylerin nasıl oy vermek haklarıysa, temiz ve doğru bilgi sahibi olmak da hakları.

Bu girişimi başlatmamda bana cesaret veren, patronum Sn. Ferit Şahenk'e huzurlarınızda teşekkürü borç bilirim. Ferit Bey'e, "Türkiye'de tasarruf bilincini geliştirmek için bir hareket başlatmak istiyorum, ne dersiniz?" dedim.

"Türkiye için her şeye varım, yürü Özlem" dedi. Ve beni finansal okuryazarlık girişimcisi olma yolunda hem cesaretlendirdi, hem de güçlendirdi. Her girişimin arkasında önemli insanlar olur. Benim için de Ferit Bey, eşim, çocuklarım, annem, babam, anneannem, ekibim... Onlar olmasaydı ben bugün bu kitabı size yazamazdım. Ne mutlu bana!

www.paradurumu.com

Moneye

Senelerdir sizlere televizyon programım, kitaplarım, gazete yazılarım, sosyal medya ve seminerlerim sayesinde erişiyorum. Kişisel finans dünyanızda neler yapmanız gerektiğiyle ilgili, bu kitapta olduğu gibi, ipuçları veriyorum. Hayalim, bu verdiğim ipuçlarını aynı zamanda uygulamaya sokmanıza destek olmaktır. Artık bu da mümkün. Sizlerle birebir etkileşimde olarak, daha sağlıklı harcamalar yapmaya yönlendiren bir mobil uygulama geliştirdim. Yaptığınız harcamaları uygulamaya yazıyorsunuz, size haftalık ve aylık raporlar vererek, nerede ne zaaflarınız var belirliyor ve bunları kontrol altına alabilmeniz için rehberlik ediyor. Messenger üzerinden ücretsiz çalışan bu uygulamaya başlamak için MONEYE diye aratıp başlamanız yeterli. Bekliyorum.

GİRİŞ

Mars'ta Paranın Anlamı Yok

Bir yere ulaşmanın ilk adımı, olduğunuz yerde kalmayacağınıza karar vermektir.

John Morgan

Diyelim, “1 milyon dolarım olsun” diyorsunuz... Neden? Ne yapacaksınız bu para ile? Hayattaki hedeflerinize, sizi siz yapan değerlerinize nasıl hizmet edecek? Para, amaç değil, bizi değerlerimiz doğrultusunda bir noktadan diğer bir noktaya taşıyan “araç”tır.

Parayı amaç olarak koyunca... Sanki o tavşan, siz tazı, “tavşan kaç, tazı tut” oynuyorsunuz. Siz koştukça o kaçıyor. Halbuki parayı ne için istediğinizi düşünüp, bir karara vardığınızda, başka bir deyişle onu sadece bir araç olarak algıladığınızda, o da size bir araç olarak hizmet etmeye başlayacak. Bu algı dönüşümüyle para ile ilişkinizde küçük bir devrim yapacak ve siz paranızın kölesi değil, efendisi olacaksınız.

“Para”ya anlam veren biziz. Mars'ta paranın bir anlamı yok! Yerde duran paranın da, birinin eline geçmediği sürece hiçbir anlamı yok. Bu nedenle “para” bizim ona verdiğimiz değer kadar değerlenir. Örneğin, sokakta yere 100 lira koysam... Öyle kendi başına dursa... Bir gücü, bir yaptırımını, bir anlamı var mı? Hayır, yok. Çünkü bu yerde duran (kimsenin olmayan) paraya anlam veren, anlam yükleyen onu elinde tutan kişilerdir, yani biziz.

Para, genelde bir tabu. En yakın arkadaşımızdan, ailemizden bile saklıyoruz parayla ilgili konuları. Asıl önemlisi kendimizden gizliyoruz, bilmiyormuş gibi davranıyoruz... Para konusunda yeterince samimi değiliz, özellikle de kendimize karşı.

Para, aynı zamanda görünmez kahraman. Hayatımıza önce madeni halde girdi, sonra hafifledi, kâğıt şeklini aldı. Şimdilerde ise çip halinde. Hem her yerde ama aynı zamanda da hiçbir yerde. Parayı artık göz görmüyor, kulak duymuyor, ve paraya el değmiyor. Böyle olunca, yokmuş gibi davranmaya başlıyoruz.

Para, bir o kadar da önemli! İster “Çok seviyorum”, ister “Hiç işim olmaz” diyelim, para yaşamamız için gerekli ve önemli bir araç. Annemizin karnında büyümeye başladığımız andan, toprak anaya geri döneceğimiz güne kadar yemek, içmek, gezmek, görmek, okumak, istemek, gitmek, gelmek vs. tüm bunların para ile bir bağı var.

Para ile ilişkimiz, genelde “Yavrum elleme o pis parayı!” nidasıyla çocukluğumuzda başlar. Paraya dokunulmaz, para ellenmez! “Pis o” tanımıyla beynimize yerleşir. Ve bu ilişki ailemizden, çevremizden gördüğümüz, yaşadığımız olaylarla şekillenir, çoğu zaman farkında olmadan yaşanır. Parayla ilgili hislerimizi durup düşünmeyiz bile. Para karakterimiz oluşur...

Para konusunda çok gayret sarf ediyoruz. Üniversiteye gidenlere, “Neden okuyorsun?” diye sorduğumda, “Çalışmak için...” diyorlar. “Ne olacaksın?” diye sorduğumda, “Avukat, mühendis, işletmeci, bankacı, müzisyen...” diye başlıyorlar saymaya heyecan içinde. Sonra “sabah 9 akşam 6” çalışma hayatı başlıyor. Günde 8, haftada 42 saat çalışıyoruz. Ne için? “Para kazanmak” için! Peki, kazanmak için tüm günümüzü veriyoruz da, onu yönetmek için ne kadar zaman harcıyoruz? (Samimiyetle bir sorun kendinize.)

Hadi itiraf edelim ki (çekinilecek bir durum yok, biz bizyiz) parayı yönetmek için zaman harcamıyoruz. Sanki kendi kendine yolunu bulan bir at arabası gibi, bırakıveriyoruz koskoca ormana, atlar ne yana koşarsa at arabası da oraya gidiyor. Bazen hızlı, bazen yavaş, bazen düşerek, bazen çakıllı, bazen düz yolda giderek. Halbuki dizginleri elimize alsak... At arabasının kontrolünü elimize geçiresek... Hem nereye gideceğimizi, hem de nasıl gideceğimizi belirlesek... Kontrol kimdeyse gücün onda olduğunu bir hatırlasak keşke!

Bir de para söz konusu olduğunda genellikle ya “utanç” ya “suçluluk” duyuyoruz. Ya kredi kartlarını suçluyoruz ya da çok borçlandığımız için kendimizi! Sonra da bir memnuniyetsizliktir gidiyor. Bunları konuşmadığımız için de utanıyoruz, susuyoruz, paylaşmıyoruz. At arabası oradan oraya savrulup gidiyor.

Amacım sizinle “Para Durumu”nuzu konuşmak, paylaşmak, sorunlarınıza çözüm alternatifleri geliştirmek, size yön göstermek. Sizi, paranızın patronu yapmak; parayı ne az, ne fazla, gerektiği kadar önemsemeyi sağlamak.

Para başlığı altında, çok kapsamlı şeylere değineceğim. Örnek olarak; “Nasıl ev sahibi olunur?”, “Nasıl mortgage (ev kredisi) alınır?”, “Borçlar nasıl kapatılır?”, “Çocukların eğitimi için nasıl para biriktirilir?”, “Karıkoca arasında para konuları nasıl konuşulur?” gibi soruların hepsinin cevabı ilerleyen sayfalarda... Bu kitapla para yönetimi ile ilgili ilk adımları tüm samimiyetimle sizinle paylaşacağım. Hayat paylaşınca güzel.

Para Karakterinizi Biliyor musunuz?

Her birimizin para ile kendine has bir ilişkisi var. Bu çocukluğumuzda evde gördüklerimizle başlar, sonrasında hayatın akışında şekillenir. İşte bunlardan birkaçı, acaba siz hangisisiniz?

Harcamacı Ateşböceği: Bu para karakterindeki kişiler harcamaktan keyif alır, paralarını düzenli takip edemezler. Harcamacı ateşböcekleri o anki para durumlarını düşünmeksizin ani harcamalar yaparlar. Sevinç, üzüntü, sıkıntı, korku... Her türlü duygusal durum harcama yapmalarına sebep olabilir. Genellikle para konularında zorluk yaşarlar.

Birikimci Karınca: Bu para karakterindeki kişiler sahip oldukları paranın keyfini bugün yaşamaktansa gelecek için biriktirmeyi tercih ederler. Günbegün paralarının hesabını yaparlar, günün birinde “yeterli” paralarının olmasından korkarlar. İyi bir kredi limitleri olmasına rağmen bunu kullanmazlar. Finansal açıdan güvende olmak onlar için çok önemlidir.

Başını Kuma Gömen Devekuşu: Bu para karakterindeki kişiler yaşamın paradan ibaret olmadığını düşünür ve mümkün olduğunca başka şeylere odaklanırlar. Hesaplarını, ekstrelerini... incelemezler ve ay sonunda hesapları tutmayınca şaşırırlar. Bu karakterdeki kişilerin sorunları harcama alışkanlıkları değil, parayı kontrol etmek konusundaki isteksizlikleridir. Tıpkı harcamacı ateşböceği gibi, satıcıların en sevdiği para karakterleridir.